

Dzieje regionu w nauczaniu historii. Propozycje treści programowych dla szkół z terenu powiatu nowosolskiego
oprac. T. Andrzejewski

Dzieje powiatu nowosolskiego. Wybór źródeł i materiałów
wybór i oprac. T. Andrzejewski
opracowanie graficzne i komputerowe L. Pańczak
wyd. Muzeum Miejskie Nowa Sól, 2000, płyta CD

Na bazie reformy edukacji z 1999 roku, podstawy programowej z listopada 1998 r., a także reformy systemu edukacji szkolnictwa ponadgimnazjalnego (kwiecień 2000 r.) powstało wiele programów, podręczników, materiałów pomocniczych do realizacji *Dziedzictwa kulturowego w regionie – ścieżki regionalnej*, która winna być realizowana w szkole podstawowej w klasach IV–VI oraz w gimnazjum, a także w liceum. Wychodzą one naprzeciw oczekiwaniom nauczycieli w zakresie wprowadzania do historii „małej Ojczyzny”, bliskiej dla uczniów i ciekawszej. Tworzenie, a następnie realizowanie takiego programu nauczania historii, który obok wspólnej dla wszystkich polskich uczniów problematyki głównej obejmuje dodatkowo problematykę własnego regionu, jest ze wszech miar wskazane i uzasadnione. Takie ujęcie oparte jest na współczesnym pojmowaniu nauki historycznej, zwłaszcza że „mała” i „duża” historia łączą się ze sobą, dając uczniom możliwość lepszego poznania własnej miejscowości i regionu.

Historia w szkolnym kursie nauczania obejmuje dzieje od czasów najdawniejszych po dzień współczesny. Dzieje powszechne łączą się z historią Polski, podobnie jak dzieje regionalne. Uczniowie chętniej się uczą, częściej chodzą do muzeum czy też szukają swych korzeni, korzystając z różnych źródeł informacji, odwiedzają archiwa, biblioteki. Tworzą się emocjonalne związki, uczniowie uświadamiają sobie ciągłość historyczną dokonań ludzi mieszkających w dawnych i obecnych czasach na ich terytorium. Poprzez wskazanie wartości dziedzictwa regionalnego otwiera się związek z dziedzictwem narodowym i światowym. Jest tutaj miejsce na rozwijanie umiejętności sprawnego posługiwania się nowoczesną technologią informacyjną, krytycznego odbioru przekazów medialnych, analizowania źródeł, nawiązywania kontaktów społecznych i pracy w grupie.

Autor przygotowując materiał *Dzieje regionu w nauczaniu historii* korzystał, jak zresztą przyznaje, z dorobku dydaktyków lubuskich, opracowanych programów nauczania dla liceum, szkół podstawowych i gimnazjum; szkoda, że nie podał dokładniejszych danych autorów tych rozwiązań. Do-

datkowo oparł swe opracowanie na *Materiałach pomocniczych do nauczania historii regionalnej na Środkowym Nadodrzu* (oprac. przez Z. Kościka i A. Wojnakowskiego). Nie skorzystał z pracy zespołowej pod red. K. Bartkiewicza *Wybór źródeł i materiałów do dziejów Środkowego Nadodrza* czy z innych prac historyków.

Zebrany materiał autor podzielił na trzy części. Pierwsza to propozycja wyboru zagadnień, działów z historii dotyczących dziejów Ziemi Lubuskiej. Są one potraktowane bardzo szeroko w stosunku do wskazanego terenu powiatu nowosolskiego. Taka propozycja jest prawidłowa, gdyż w ten sposób uczeń poznaje historię regionalną, a nie tylko dzieje lokalne. Zastosowano w tej części pomysły z wydanego już programu regionalnego *Przeszłość Ziemi Lubuskiej w gimnazjalnym programie nauczania historii* (B. Burda, T. Dzwonkowski, M. Mielczarek-Dzwonkowska, D. Rymar, Zielona Góra 1999). Druga część to propozycja wycieczek regionalnych z terenu powiatu nowosolskiego. Propozycje są na tyle ciekawe, iż warto je polecić nauczycielom nie tylko historii, ale też innych przedmiotów. Bezpośredni kontakt z historią, obcowanie z zabytkami, uatrakcyjnianie nauczanie i jest elementem wychowawczym, który pozwala także rozwijać wrażliwość estetyczną i umożliwia bezpośrednie obcowanie ze źródłem historycznym. W dalszej części w układzie chronologicznym zestawiono w tabeli wykaz zabytków z terenu powiatu nowosolskiego (zebrane zostały przez T. Andrzejewskiego i zaprezentowane na płycie CD).

Najciekawsza jest część ostatnia, w której autor przedstawił źródła i opracowania dotyczące dziejów Środkowego Nadodrza. Część z nich była już wielokrotnie publikowana, ale korzystne jest zebranie ich w jednym materiale, przygotowanie i zaproponowanie pytań, które nauczyciel może zastosować analizując materiał. Można mieć drobne zarzuty co do sformułowań tych pytań, ale nauczyciel przecież może je zmieniać. Mankamentem jest brak podania źródeł, z których pochodzą mapy i plany miast, oraz dokładnego opisu dokumentu nadania herbu z 1743 r. (jeżeli to jest tłumaczenie, to należy podać, kto tego dokonał, konieczny jest też dokładny opis bibliograficzny).

Bardzo ciekawym, wręcz nowatorskim rozwiązaniem jest przygotowanie płyty multimedialnej *Dzieje powiatu nowosolskiego. Wybór źródeł i materiałów*. Materiał zaprezentowany na płycie współtworzyli T. Andrzejewski, K. Motyl i Z. Szukielowicz. Wykorzystano ikonografię i zdjęcia ze zbiorów Muzeum Miejskiego w Nowej Soli, które jest wydawcą tego opracowania. Cieszy taka działalność Muzeum. W ten sposób można zachęcić inne placówki, aby pokusiły się o wydanie podobnych materiałów w formie płyty CD.

Na płycie przedstawione zostały dzieje każdej miejscowości. Są także ich herby, można również obejrzeć zabytki przedstawione z krótkim opisem. Osobno zebrane zostały teksty źródłowe i opracowania.

Współcześnie przedstawianie w takiej formie dziejów własnego regionu jest bardzo praktyczne i pomocne, w każdej bowiem chwili potrzebny materiał można wydrukować czy też przekazać przez Internet.

Cieszy fakt, że tego typu materiały są tworzone i wydawane przez nauczycieli, pasjonatów, regionalistów, przy współudziale Muzeum Miejskiego w Nowej Soli. Spełniają się oczekiwania i marzenia, że historia regionalna i lokalna realizowana jest w szkole polskiej przez dobrze przygotowanych nauczycieli i oni sami tworzą ogromny potencjał intelektualny, publikują materiały do jej nauczania. Warto, aby ten materiał wraz płytą CD znalazł się w każdej szkole naszego województwa, w każdej bibliotece i placówce oświatowej.

Uwagi krytyczne nie przekreślają pracy autora. Jest to jedna z nielicznych prac, które przybliżają uczniowi „małą” i „dużą” historię. Po uzupełnieniu i dopracowaniu materiał ten — wraz z płytą multimedialną — może, a wręcz powinien stanowić materiał pomocniczy do realizacji zagadnień historii regionalnej i lokalnej przez nauczycieli powiatu nowosolskiego, choć widziałabym go także we wszystkich typach szkół województwa lubuskiego.

Bogumiła Burda